

Úřad pro demokratické instituce a lidská práva

ČESKÁ REPUBLIKA

VOLBA PREZIDENTA REPUBLIKY
13.–14. a 27.–28. ledna 2023

Závěrečná zpráva
volebního expertního týmu ODIHR

Varšava
pátek 9. června 2023

OBSAH

I.	SHRNUTÍ	1
II.	ÚVOD A PODĚKOVÁNÍ	2
III.	KONTEXT	2
IV.	VOLEBNÍ KAMPAŇ	3
V.	FINANCOVÁNÍ VOLEBNÍ KAMPANĚ	5
	A. ZDROJE FINANCOVÁNÍ A VÝDAJE NA VOLEBNÍ KAMPAŇ	5
	B. HLÁŠENÍ A DOHLED	7
VI.	MÉDIA	8
	A. MEDIÁLNÍ PROSTŘEDÍ.....	8
	B. PRÁVNÍ RÁMEC	10
	C. INFORMOVÁNÍ O KAMPANI V MÉDIÍCH.....	11
VII.	DOPORUČENÍ	11
	PŘÍLOHA: KONEČNÉ VÝSLEDKY	13
	O ÚŘADU PRO DEMOKRATICKE INSTITUCE A LIDSKÁ PRÁVA	14

ČESKÁ REPUBLIKA
VOLBA PREZIDENTA REPUBLIKY
13.–14. a 27.–28. ledna 2023

Závěrečná zpráva volebního expertního týmu ODIHR¹

I. SHRnutí

V návaznosti na pozvání od vlády České republiky a na základě závěrů mise pro zhodnocení potřeb (tzv. Needs Assessment Mission, NAM) vyslal do České republiky Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (ODIHR) volební expertní tým (tzv. Election Expert Team, EET), aby pozoroval volbu prezidenta republiky konanou v roce 2023. Expertní tým ODIHR EET posuzoval regulaci financování volební kampaně, dále kampaň samotnou, její pokrytí v médiích i kampaň na sociálních sítích.

Dne 1. července 2022 vyhlásil oficiálně předseda Senátu konání volby prezidenta České republiky na 13.–14. ledna 2023. Voliči vybírali prezidenta ve dvou kolech na pětileté období. Voleb se zúčastnilo devět kandidátů, včetně jedné ženy, a poskytlo tak voličům široký výběr napříč politickým spektrem. Všichni účastníci rozhovorů s ODIHR EET vyjádřili plnou důvěru v profesionalitu a nestrannost jednotlivých státních institucí, které mají zajištění konání volby prezidenta na starosti.

Všichni kandidáti mohli vést kampaň volně, offline i online, přičemž základní svobody byly respektovány. Kampaň byla soutěživá, byť rozdělovací, a voliči se mohli informovaně rozhodnout v obou kolech, i když ve druhém kole se kampaň stala více konfrontační, negativní a napjatou. Ačkoliv se v kampani objevily ojedinělé případy šíření manipulativních informací, k výraznému výskytu dezinformací souvisejících s volbami, a to včetně online prostoru, nedocházelo. Zastřešujícím tématem kampaně byla válka na Ukrajině a její dopad na otázky národní bezpečnosti, energetické nezávislosti, inflace a sociálních služeb. Hlavními metodami vedení kampaně byly sociální sítě, televizní/rozhlasové debaty, malá osobní setkání a velké veřejné akce.

Právní úprava financování volebních kampaní zajišťuje jejich transparentnost. Legislativa omezuje výdaje na kampaň, zakazuje anonymní příspěvky a stanoví požadavky na podávání zpráv o zdrojích financování volební kampaně a jejich zveřejňování. Některé oblasti by však potřebovaly větší regulaci, včetně limitů pro individuální dary a financování ze zahraničních zdrojů. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí dohlíží na financování kampaní a těší se celkové důvěře, chybí mu však kapacity k tomu, aby svůj mandát mohl vykonávat efektivně.

Svoboda projevu a přístup k informacím jsou obecně respektovány, nicméně skutečnost, že pomluva je i nadále považována za trestný čin, není v souladu s mezinárodními standardy. Mediální prostředí je sice živé, avšak skutečnost, že vlastnictví hlavních mediálních domů v zemi je v rukou několika málo místních magnátů, vrhá stín na redakční nezávislost médií a jejich pluralitu. Nedostatečné financování veřejnoprávních médií vzbuzuje vážné obavy. Média se ke kandidátům chovala férově a plnila svou hlídací funkci. Pozitivní je také skutečnost, že během kampaně nebyly hlášeny žádné útoky na novináře.

Tato zpráva nabízí doporučení, která mají za cíl pomoci České republice v jejím úsilí lépe sladit volby se závazky OBSE a dalšími mezinárodními závazky a standardy pro demokratické volby. Úřad pro demokratické instituce a lidská práva je připraven pomoci příslušným úřadům při vylepšování volebních postupů a při implementaci doporučení uvedených v této závěrečné zprávě jakožto i v předchozích zprávách.

¹ Anglické znění této zprávy je jedinou oficiální verzí. V českém jazyce je k dispozici pouze její neoficiální překlad.

II. ÚVOD A PODĚKOVÁNÍ

V návaznosti na pozvání od vlády České republiky a na základě zjištění a závěrů mise pro zhodnocení potřeb (tzv. Needs Assessment Mission, NAM), která se uskutečnila ve dnech 10.–13. října 2022, vyslal Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (ODIHR) do České republiky volební expertní tým (tzv. Election Expert Team, EET) aby pozoroval volbu prezidenta republiky konanou ve dnech 13.–14. ledna 2023. Expertní tým ODIHR EET se skládal ze tří volebních expertů vybraných ze tří účastnických států OBSE a v zemi pobýval v době od 5. ledna do 1. února s cílem sledovat první i druhé kolo prezidentských voleb.²

Expertní tým ODIHR EET posuzoval volební kampaň a informování o kampani v médiích, vedení kampaně na sociálních sítích a dále také financování kampaně.³ Proto je rozsah této zprávy omezený a nenabízí celkové posouzení volebního procesu. Konkrétní sledované oblasti byly posuzovány z hlediska jejich souladu se závazky OBSE a dalšími mezinárodními závazky a standardy pro demokratické volby, ale rovněž i z hlediska jejich souladu s vnitrostátními právními předpisy. Podle metodologie ODIHR neprováděl expertní tým ODIHR EET komplexní a systematické pozorování celého průběhu volebních dnů. Tuto závěrečnou zprávu je třeba číst ve spojitosti se zprávou ODIHR NAM z roku 2022 a předchozími zprávami ODIHR, které poskytují další podrobnosti a doporučení k volebnímu procesu v České republice.⁴

Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE by rád poděkoval Ministerstvu zahraničních věcí ČR (MZV), Ministerstvu vnitra ČR (MV) a dalším státním institucím za jejich pomoc a spolupráci. Volební expertní tým ODIHR EET by také rád vyjádřil poděkování zástupcům kandidátů, médiím, občanské společnosti a dalším partnerům za to, že se s námi podělili o své názory.

III. KONTEXT

Česká republika je parlamentní republikou s vládou, v jejímž čele stojí premiér, který je jmenován přímo voleným prezidentem. Dvoukomorový Parlament se skládá ze Senátu (horní komora) s 81 senátory volenými přímo na šestileté období a Poslanecké sněmovny (dolní komora) s 200 poslanci přímo volenými na čtyřleté období. Volby do Poslanecké sněmovny (parlamentní volby) v roce 2021 přinesly mocenský posun doprava, vládu sestavila koalice *SPOLU* složená ze středopravicových a pravicových stran spolu s Českou pirátskou stranou a hnutím Starostové a nezávislí (STAN).⁵ Ženy zůstávají ve veřejných funkcích i nadále nedostatečně zastoupeny.⁶

² První kolo proběhlo 13. a 14. ledna a druhé kolo 27. a 28. ledna.

³ Expertní tým neprováděl systematický mediální monitoring ani monitoring sociálních sítí, ale pravidelně sledoval profily všech kandidátů a příslušných vládních institucí.

⁴ Předchozí zprávy ODIHR týkající se voleb v České republice naleznete [ZDE](#).

⁵ Koalici *SPOLU* tvoří ODS (34 mandátů), KDU-ČSL (23 mandátů) a TOP 09 (14 mandátů). Liberální koalice zahrnuje středopravé hnutí STAN (33 mandátů) a Českou pirátskou stranou (4 mandáty). Předchozí vládní hnutí ANO získalo 72 mandátů, zatímco pravicová Svoboda a přímá demokracie (SPD) 20 mandátů.

⁶ V poslanecké sněmovně zastává mandát 52 žen z celkového počtu 200 poslanců (26 procent), včetně funkce předsedkyně Poslanecké sněmovny a dále 3 místopředsedkyň z celkového počtu 6 místopředsednických funkcí. V Senátu je zastoupeno 15 žen z celkového počtu 81 senátorů (18,5 procenta). Ženy zastávají pouze 2 z 18 ministerských funkcí. [Závěrečné připomínky Výboru OSN pro lidská práva z roku 2019](#) (odstavce 18 a 19) již dříve vyjadřovaly znepokojení nad trvale nízkým zastoupením žen ve veřejném a politickém životě v České republice a upozorňovaly na absenci dočasných zvláštních opatření, která by tento trend zvrátila. Vládní [Strategie rovnosti žen a mužů na období 2021–2030](#) uznává, že současná měkká opatření zaměřená na zvýšení účasti žen v politice se ukazují jako neúčinná (viz odstavec 4.1.1).

Prezident je volen přímo občany na pětileté období ve dvoukolovém systému a úřad může zastávat po dobu maximálně dvou po sobě jdoucích období.⁷ Prezidentem je zvolen kandidát, který v prvním kole získá více než 50 procent platných hlasů. V opačném případě se o dva týdny později koná druhé kolo mezi dvěma kandidáty s nejvyšším počtem hlasů z prvního kola, přičemž celkovým vítězem voleb se stává kandidát, který obdrží v druhém kole větší počet hlasů.

Ministerstvo vnitra původně zaregistrovalo devět kandidátů, z toho dvě ženy.⁸ Nejvyšší správní soud však následně registraci jedné kandidátky zrušil a naopak zaregistroval kandidáta, který byl dříve zamítnut Ministerstvem vnitra, čímž zůstal celkový počet kandidátů devět.⁹

IV. VOLEBNÍ KAMPAŇ

Kampaň byla oficiálně zahájena 1. července po vyhlášení voleb předsedou Senátu. Kandidáti vedli kampaň svobodně a voliči měli širokou škálu možností výběru napříč politickým spektrem.¹⁰ Několik účastníků rozhovorů informovalo experty ODIHR EET, že prodloužená kampaň by mohla být výhodnější pro kandidáty z dobře zavedených stran.¹¹ Registrované třetí osoby vedly nezávisle kampaň na podporu jednoho konkrétního kandidáta, nebo naopak proti konkrétním kandidátům.¹² Podle většiny účastníků rozhovorů s ODIHR EET neexistovaly navzdory předchozím obavám žádné důkazy o přímém zahraničním vměšování do voleb.

Není stanovena žádná doba volebního klidu.¹³ Podle zákona by politická reklama, a to i na sociálních sítích, měla jasně uvádět, kdo si reklamu objednal a kdo ji zaplatil. Dle zákona musí být navíc volební kampaň vedena čestně a poctivě a je zakázáno zveřejňovat o kandidátech nepravdivé informace.¹⁴ Kromě interních podnikových směrnic a politik jednotlivých sociálních sítí neexistují žádné samoregulační mechanismy upravující vedení kampaně na sociálních sítích pro kandidáty nebo média, která o této kampani informují. Pravidla volební kampaně týkající se tištěných a vysílaných materiálů byla respektována. Podle většiny respondentů ODIHR EET byly částky vynaložené na politickou reklamu na sociálních sítích přiměřené.

⁷ V roce 2012 byla ústava upravena tak, aby umožňovala přímou volbu prezidenta občany namísto Parlamentem. První přímá volba prezidenta se konala v roce 2013. Prezident Miloš Zeman vykonával úřad prezidenta již druhé volební období v řadě, a nemohl tedy znovu kandidovat.

⁸ Kandidovat mohou občané, kteří alespoň druhý den voleb dosáhnou věku 40 let. Nominaci kandidátů by měla podpořit skupina alespoň 20 poslanců nebo 10 senátorů nebo alespoň 50 000 voličů.

⁹ Kandidát Josef Středula odstoupil z kampaně 9. ledna a podpořil kandidátku Danuši Nerudovou. Tato jediná kandidující žena do druhého kola volby nepostoupila.

¹⁰ Ústava ČR a Listina základních práv a svobod zaručují základní svobody projevu, pokojného shromažďování a sdružování.

¹¹ Volební kampaň trvala sedm měsíců, přičemž kandidáti museli podat přihlášku k registraci nejpozději 66 dnů před termínem voleb. Ministerstvo vnitra muselo definitivně rozhodnout o registraci kandidáta nejpozději 49 dnů před dnem voleb. Podle MV většina potenciálních kandidátů, kteří měli v úmyslu sbírat podpisy na podporu své kandidatury, včetně těch, kteří se nakonec nezaregistrovali, zahájila kampaň ještě před oficiálním vyhlášením voleb.

¹² Dle volební legislativy se kromě kandidátů mohou jako třetí osoba zaregistrovat i fyzické nebo právnické osoby a samostatně vést kampaň ve prospěch jakékoliv kandidatury, nebo naopak proti ní. Viz úplný [seznam](#) registrovaných třetích osob.

¹³ Volební zákon zakazuje zveřejňování průzkumů veřejného mínění v posledních třech dnech před volbami a v dnech konání voleb před uzavřením volebních místností. Vedení kampaně ve volebních místnostech a v jejich bezprostřední blízkosti není povoleno.

¹⁴ Jak stanovuje § 35 odst. 4 zákona o volbě prezidenta republiky, „volební kampaň musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje“.

Celková kampaň, a to jak v offline, tak i online prostředí, byla soutěživá, byť rozdělující, a voliči měli v obou kolech možnost učinit informované rozhodnutí.¹⁵ Zastřešujícím tématem po dobu celé kampaně byla válka na Ukrajině a její dopad na otázky národní bezpečnosti, energetické nezávislosti, inflace a sociálních služeb. Několik účastníků rozhovorů s experty ODIHR EET se zmínilo o probíhajících veřejných debatách o tom, zda země potřebuje přímou prezidentskou volbu vzhledem k omezeným ústavním pravomocem prezidenta.

Volební kampaně byly vedeny především prostřednictvím sociálních sítí, televizních/rozhlasových debat a malých osobních setkání; ve druhém kole se pak konaly i velké veřejné akce a shromáždění, kterých se někdy účastnili příznivci obou kandidátů a jejichž výsledkem byly konfrontace a hádky, které byly široce medializovány. Dle účastníků rozhovorů s odborníky ODIHR EET žádná z kampaní nevyužívala ke komunikaci s osobami se zdravotním postižením snadno čitelné nebo jinak dostupné materiály.¹⁶

K posílení volební účasti osob se zdravotním postižením by politické strany měly poskytovat své programy, sdělení kampaní a volební materiály v přístupných a snadno srozumitelných formátech. Na podporu dostupného obsahu kampaně by mohly být zavedeny právní nebo finanční pobídky.

V prvním kole byla kampaň umírněná, ale ve druhém kole byla negativnější, vypjatá a prošpikovaná kontroverzemi a osobními útoky.¹⁷ Hnutí ANO v parlamentním manévru, který řada účastníků rozhovorů s experty ODIHR EET považovala za volební strategii, iniciovalo hlasování o nedůvěře současné vládě, které se neúspěšně konalo hned po prvním kole.¹⁸ Dvě volební kanceláře ohlásily, že obdržely násilné výhrůžky, a to včetně kanceláře jediné kandidující ženy, která také čelila sexistické kritice během kampaně.¹⁹

Násilí páchané na ženách v kampani by mělo být politickými stranami a institucemi uznáno jako překážka politické účasti žen. Bylo by vhodné zvážit posílení stávajících proaktivních a preventivních opatření proti takovému jednání.

¹⁵ Volební účast 68 procent v prvním kole, třetí nejvyšší za poslední tři desetiletí, však svědčila o velkém zájmu voličů o kandidáty, témata kampaně i samotnou volbu prezidenta.

¹⁶ Článek 38 [Obecné poznámky k článku 9 „Přístupnost“](#) ze strany Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením uvádí, že „Je také důležité, aby politická setkání a materiály používané a vyrobené politickými stranami nebo jednotlivými kandidáty účastnicemi se veřejných voleb byly přístupné. Pokud tomu tak není, jsou osoby se zdravotním postižením zbaveny svého práva účastnit se politického procesu rovným způsobem“. Doporučení [CM/Rec\(2011\)14 Výboru ministrů Rady Evropy](#) o účasti osob se zdravotním postižením na politickém a veřejném životě vyzývá členské státy, aby požadovaly od politických stran, „aby zajistily osobám se zdravotním postižením přístup k informacím o politických debatách, kampaních a událostech, které spadají do oblasti jejich působnosti“.

¹⁷ V rámci prezidentské kampaně se objevily i různé kontroverze, například: po zdlouhavém soudním řízení byl Andrej Babiš zproštěn obžaloby z unijního dotačního podvodu v týdnu před prvním kolem voleb; paní Nerudová byla během svého působení ve funkci rektorky univerzity spojována s případy akademických pochybení; pan Fischer byl obviněn z homofobie. Často diskutovaným tématem předvolební kampaně byla rovněž míra angažovanosti v bývalém komunistickém režimu v případě Andreje Babiše a Petra Pavla. Petr Pavel také zpochybnil osobní bezúhonnost a morálku pana Babiše.

¹⁸ Pan Babiš je lídrem opozičního hnutí ANO. Neúspěšné hlasování o nedůvěře vládě premiéra Fialy proběhlo také v září 2022.

¹⁹ Někteří účastníci rozhovorů s odborníky ODIHR EET uvedli, že na sociálních sítích byl často zdůrazňován fyzický vzhled paní Nerudové. Andrej Babiš ve veřejných vyjádřeních uvedl, že obdržel výhrůžné dopisy a informoval policii. Již dříve v kampani uvedl i tým Danuše Nerudové, že taktéž obdržel výhrůžné dopisy.

Kampaň na sociálních sítích byla v obou kolech voleb velmi výrazná.²⁰ Prezidentské kampaně využívaly různé platformy na základě preferencí svých cílových voličů.²¹ Online kampaň byla někdy osobní povahy a používala se také k potlačení nebo vyvrácení informací šířených odpůrci.²² Podle většiny respondentů ODIHR EET se na internetu nevyskytovaly v širokém měřítku dezinformace související s volbami.²³ Někteří však uvedli, že stále častěji využívané soukromé online komunikační kanály, jako jsou řetězové e-maily, textové zprávy, soukromé skupiny na sociálních sítích a chatovacích aplikacích, byly zdrojem záměrně či nezáměrně nepravdivých informací, přičemž někteří kandidáti a třetí osoby šířili nepřesné informace. Novým dezinformačním prvkem na sociálních sítích byl pozměněný vizuální obsah, včetně falešných videí s projevy kandidátů.²⁴ Pozitivní je, že prověřování faktů (tzv. fact-checking) online i prostřednictvím médií mohl vést ke snížení dopadu dezinformací.²⁵

Příslušné orgány monitorovaly sociální sítě a kybernetickou infrastrukturu z hlediska šíření nezáměrně i záměrně nepravdivých informací a kybernetických útoků; nebyly však hlášeny žádné vážné incidenty.²⁶ *META* informovala ODIHR EET, že se během volební kampaně na *Facebooku*, *Instagramu* nebo *WhatsAppu* neseťkala s žádnými případy koordinovaného neautentického chování nebo cizího vměšování.

V. FINANCOVÁNÍ VOLEBNÍ KAMPANĚ

Financování politických stran je dostatečně upraveno zákonem o politických stranách a politických hnutích a financování prezidentské kampaně zákonem o volbě prezidenta. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (Úřad pro dohled) je nezávislým správním úřadem, který dohlíží na financování kampaní politických stran a hnutí a prezidentských kandidátů.²⁷

A. ZDROJE FINANCOVÁNÍ A VÝDAJE NA VOLEBNÍ KAMPANĚ

Kandidáti na prezidenta mohou financovat své kampaně ze soukromých darů, a to od fyzických i právnických osob, dále také používat své vlastní prostředky a půjčky. Anonymní dary jsou zakázány. Kandidáti nezískávají žádnou přímou finanční podporu z veřejných zdrojů, mohou však přijímat dary

²⁰ Několik účastníků rozhovorů s experty ODIHR EET označilo tuto kampaň za první, která byla na sociálních sítích tak výrazná.

²¹ Například podle některých dotazovaných ze strany ODIHR EET využívaly všechny kampaně *Facebook*, i když pan Pavel a paní Nerudová užívali ve větší míře *Instagram*; Paní Nerudová používala navíc i *TikTok* k zacílení na mladší voliče.

²² Kandidáti například zveřejňovali příspěvky o svém každodenním životě, rodinách, domácích mazlíčcích a dalších osobních vlastnostech, které s tématy veřejné kampaně nesouvisely. Mnoho příspěvků se také snažilo přímo čelit vnímaným nepravdivým informacím, které šířili jejich volební oponenti a další.

²³ Například v předvečer druhého kola kolovaly emaily informující o předčasném úmrtí Petra Pavla; falešné e-maily byly nahlášeny policii, která zahájila vyšetřování.

²⁴ Například falešné video pana Pavla s projevem údajně vyzývajícím k vojenské mobilizaci se poprvé objevilo na *telegramovém* účtu „NeČT24“, který po volbách Ministerstvo vnitra [označilo](#) za nový účet ruské státem sponzorované propagandy Sputnik. Stejný falešný projev byl tehdy sdílený na *facebookovém* účtu *Jsem zděšená!* se 17 000 sledujícími.

²⁵ Místní tzv. „fact-checkingový“ partner *Facebooku*, nevládní organizace [Demagog](#), upozorňovala na falešný video obsah a varovala, že by mohl veřejnost uvést v omyl.

²⁶ Ministerstvo vnitra zveřejnilo [souhrn poznatků k českým prezidentským volbám 2023](#). Statistický úřad vydal [veřejná prohlášení](#) týkající se útoků DoS (Denial of Service) na jeho webové stránky s cílem informovat veřejnost, že nedošlo k napadení jeho interních systémů pro zpracování volebních výsledků. Podle Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost sice počet DDoS útoků v období kampaně přesáhl dlouhodobý průměr, ale k žádným rozsáhlým incidentům nedošlo.

²⁷ Úřad pro dohled se skládá z předsedy úřadu a čtyř členů, přičemž všechny jmenuje prezident. Po vypršení příslušných mandátů jmenoval v lednu 2023 prezident nového předsedu a tři nové členy.

od politických stran nebo hnutí financovaných z veřejných zdrojů.²⁸ Zákon nestanovuje žádný strop pro dary kandidátům na kampaň (hotovostní nebo věcné).²⁹

Aby se předešlo nepatřičnému ovlivňování ze strany dárců, mohlo by stát za zvážení zavést pro prezidentské kampaně přiměřené limity na individuální dary od fyzických a právnických osob.

Jakýkoli dar pro politickou stranu (nikoli však pro jednotlivé kandidáty) nad 1 000 Kč (kolem 42 EUR) vyžaduje darovací smlouvu. Peněžní dary politickým stranám do výše 5 000 Kč jsou povoleny za předpokladu, že budou peníze složeny na bankovní účet před vynaložením jakýchkoliv výdajů. Zatímco výše půjček nebo použitelných zdrojů nejsou pro prezidentské kampaně omezeny, kandidáti a politické strany musí také dodržovat povinnost zveřejňovat příjmy a výdaje na volební kampaň a předkládat zprávu o financování kampaně Úřadu pro dohled.

Politické strany mají zakázáno přijímat dary ze zahraničí, nicméně v případě prezidentských kandidátů takové omezení neexistuje, což je v rozporu s mezinárodní dobrou praxí.³⁰ Většina účastníků rozhovorů s experty ODIHR EET vyjádřila vážné obavy ohledně toho, jaké by mohlo mít financování kampaní prezidentských kandidátů ze zahraničních zdrojů negativní dopady.

Bylo by vhodné zvážit regulaci zahraničních darů pro prezidentské kampaně.

Volební náklady jsou omezeny na 40 milionů Kč pro každého kandidáta v prvním kole voleb a dalších 10 milionů Kč pro dva kandidáty postupující do druhého kola. Většina respondentů ODIHR EET považovala tento limit za rozumný.³¹ Tento finanční strop se vztahuje na náklady vydané za účelem vedení kampaně, včetně těch, které vznikly třetím osobám, které vedly předvolební kampaň s vědomím kandidátů.

Fyzická nebo právnická osoba, která se hodlá účastnit volební kampaně bez vědomí nebo souhlasu kandidáta, je povinna se před vstupem do volební kampaně zaregistrovat jako registrovaná třetí osoba u Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí a otevřít si k tomu určený bankovní účet. Registrovaná třetí osoba může zahájit kampaň teprve v den následujícím po dnu registrace.³² Třetí osoby jsou rovněž povinny se identifikovat ve volební kampani.³³ Výdaje

²⁸ V roce 2021 obdržely všechny oprávněné politické strany a hnutí na základě výsledků předchozích parlamentních a krajských voleb celkem 1 miliardu Kč (kolem 42 milionů EUR; 1 EUR je přibližně 24,5 Kč) z přímého veřejného financování. Část této částky tvoří příspěvek na úhradu volebních nákladů za volby do Poslanecké sněmovny, který se poskytuje pouze pro rok konání daných voleb v závislosti na počtu získaných hlasů v předchozích volbách.

²⁹ Odstavec 211 [Společných pokynů ODIHR a Benátské komise k regulaci politických stran z roku 2020](#) uvádí, že „financování politických stran bylo historicky omezeno ve snaze omezit schopnost určitých kategorií osob nebo skupin získat politický vliv a ovlivňovat rozhodovací proces prostřednictvím finančních výhod“. Odstavec 213 dále uvádí, že „přiměřená omezení soukromých darů mohou zahrnovat také stanovení maximální povolené částky od jednoho dárcce. Ukázalo se, že tato omezení jsou účinná při snižování možnosti korupce nebo nákupu politického vlivu“.

³⁰ Článek 7 [Doporučení Rady Evropy Rec\(2003\)4 Výboru ministrů o společných pravidlech proti korupci při financování politických stran a volebních kampaních z roku 2003](#) stanoví, že „státy by měly konkrétně omezit, zakázat nebo jinak regulovat dary od zahraničních dárců“. S odkazem na toto doporučení uvádí odstavec 229 [Pokynů ODIHR a Benátské komise pro rok 2020 o regulaci politických stran](#), že: „Přijímat dary ze zahraničních zdrojů mohou mít politické strany zakázáno vnitrostátní legislativou.“

³¹ Na základě [inzerčních informací z Knihovny reklam společnosti Meta](#) utratili všichni kandidáti mezi 23. říjnem 2022 a 20. lednem 2023 dohromady částku 6 427 402 Kč (kolem 270 000 EUR). Zároveň přitom kandidáti utratili zhruba 5 milionů korun za [politickou reklamu Google](#).

³² V průběhu kampaně projednával Ústavní soud případ týkající se ústavnosti povinnosti se před vstupem do volební kampaně registrovat jako registrovaná třetí osoba ([věc Pl. ÚS 92/20](#)).

³³ Paragraf 35 odst. 5 zákona o volbě prezidenta vyžaduje, aby registrované třetí osoby důsledně označily jimi využitě prostředky volební kampaně jménem a registračním číslem, které jim bylo přiděleno Úřadem pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

registrované třetí osoby na volební kampaň nesmí pro první kolo voleb přesáhnout 800 000 Kč a pro druhé kolo dalších 200 000 Kč.

Každá politická strana podporující kandidáta je povinna zřídit si transparentní speciální účet pro přijímání finančních darů nebo státních příspěvků v libovolné výši.³⁴ Do pěti dnů ode oficiálního oznámení svého záměru kandidovat si musí prezidentští kandidáti zřídit zvláštní volební účet pro zaznamenávání všech příspěvků a výdajů na kampaň. Webové stránky kandidáta by měly poskytovat veřejný přístup k tomuto volebnímu účtu a ke všem transakcím, které jsou na něm prováděny. Registrované třetí osoby také informují Úřad pro dohled o tom, kde budou jejich transparentní účty a zprávy o financování kampaní přístupné online.³⁵

B. HLÁŠENÍ A DOHLED

Dva dny před prvním dnem hlasování museli všichni kandidáti předložit Úřadu pro dohled zprávu o všech subjektech, které hradily nebo uhradí jejich výdaje spojené s kampaní a které poskytly dary nebo věcné příspěvky ve prospěch kandidáta. Podle Úřadu pro dohled pouze čtyři z devíti kandidátů plně dodrželi povinnost zveřejnit své dárcy a podporovatele, čímž došlo k omezení transparentnosti financování kampaně.³⁶

Kandidáti jsou povinni předložit Úřadu pro dohled do 90 dnů od vyhlášení oficiálních výsledků voleb zprávy o financování kampaně a tyto zprávy zveřejnit na svých webových stránkách.³⁷ Úřad pro dohled musí následně posoudit soulad všech zpráv o financování volební kampaně s platnými pravidly. Poskytuje pravidelné poradenství politickým stranám i kandidátům na prezidenta během kampaně a při přípravě finančních zpráv. Kromě toho prověřuje všechny stížnosti podané občany. Registrované třetí osoby musí zveřejnit své finanční zprávy do 10 dnů od druhého dne hlasování.

Většina účastníků rozhovorů s experty ODIHR EET vyjádřila obavy ohledně schopnosti Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí plnit svoji kontrolní funkci z důvodu omezených personálních a finančních zdrojů. Taková omezení brání Úřadu pro dohled plnit svoji funkci efektivně a včas vzhledem k tomu, jaký objem finančních transakcí je třeba sledovat.³⁸ Nicméně i tak většina účastníků jednání s experty ODIHR EET vyjádřila celkovou důvěru v práci a profesionalitu Úřadu pro dohled.

Pro zajištění účinného dohledu by bylo vhodné zvážit poskytnutí dostatečných finančních a lidských zdrojů Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

Úřad pro dohled může předložené zprávy schválit, vyžádat si doplňující dokumentaci, požadovat opravu předložených finančních zpráv a v případě, že se shromáždí dostatečné důkazy o nesouladu, uložit sankce. Neexistuje však žádný stanovený časový rámec pro provedení auditu zpráv o financování volební kampaně a následné zveřejnění výsledků takového auditu.³⁹ Někteří účastníci jednání s experty ODIHR EET vyjádřili obavy, že značné zpoždění při zveřejňování výsledků auditu předložených finančních zpráv Úřadem pro dohled může snížit odpovědnost.

³⁴ Na účtech musí být zobrazeny všechny platební transakce včetně účelu plateb.

³⁵ Informace o účtech registrovaných třetích osob jsou zveřejněny na [webových stránkách](#) Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

³⁶ Viz [tisková zpráva](#) z 11. ledna Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

³⁷ Období vykazování financování volební kampaně před volbou prezidenta začalo 1. července 2022.

³⁸ Podle odstavce 268 Pokynů k regulaci politických stran „je taktéž nezbytné poskytnout orgánu pro dohled adekvátní financování a zdroje pro zajištění jeho řádného fungování a činnosti“.

³⁹ Podle odstavce 271 Pokynů k regulaci politických stran „jakékoli lhůty, které je příslušný úřad povinen dodržovat, musí být navrženy tak, aby tomuto orgánu poskytly dostatek času na věcné sledování a analýzu finančních zpráv předložených politickými stranami“.

Bylo by v hodné zvážit zavedení přiměřené lhůty pro Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, v rámci které by Úřad pro dohled zveřejnil výsledky auditu zpráv o financování volební kampaně.

Obecně platí, že zákon stanoví přiměřené sankce za porušení finančních prostředků na kampaň. Nesplnění ohlašovacích povinností může mít za následek finanční sankce ve výši 10 000 Kč až 300 000 Kč. Kandidátovi, který překročí výdajový strop, může být uložena pokuta od 10 000 Kč až do jedenapůlnásobku částky, o kterou kandidát výdajový limit na kampaň překročil. Nicméně většina účastníků jednání s experty ODIHR EET nepovažuje sankce za dostatečně odrazující.

Proti rozhodnutí Úřadu pro dohled je možné podat odvolání ke Krajskému soudu v Brně, a to do osmi dnů ode dne doručení rozhodnutí, a dále se odvolat k Nejvyššímu správnímu soudu.

VI. MÉDIA

A. MEDIÁLNÍ PROSTŘEDÍ

Mediální prostředí je živé a pluralitní. Přibližně 85 procent domácností má přístup k internetu. Primárním zdrojem politických informací se stala online média, následovaná televizí (TV) a tištěnými médii, jejichž sledovanost neustále klesá.⁴⁰ Nejdůvěryhodnějším zdrojem informací zůstávají veřejnoprávní stanice *Český rozhlas (ČRo)* a *Česká televize (ČT)*.⁴¹ Nejoblíbenějšími soukromými médii jsou *TV Nova* a *TV Prima*. Celostátní a regionální novinový trh je rozdělen mezi řadu velkých hráčů, z nichž jeden, *MAFRA*, je spřízněn s bývalým premiérem a kandidátem na prezidenta Babišem.

Koncentrace velkých mediálních domů v rukou několika místních podnikatelů je důvodem k obavám z jejich redakční nezávislosti a autocenzury. Neexistuje žádná zvláštní ochrana proti monopolizaci médií a žádné omezující limity pro vlastnictví většiny typů médií.⁴² Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) se nikdy proti žádné mediální fúzi nepostavil a hodnotí pouze dopad konkurence na fungování trhu, nikoliv však na pluralitu médií.⁴³

Negativní dopady koncentrace vlastnictví médií jsou částečně kompenzovány menšími nezávislými sdělovacími prostředky, díky kterým zůstává zachováno kritické investigativní zpravodajství, nicméně tato menší nezávislá média nemají stabilní finanční vyhlídky. Důležitým faktorem zajišťujícím pluralitu médií je tuzemský internetový vyhledávač *Seznam.cz*. Nejen že vlastní mediální výstup *Seznam Zprávy*, jednu z nejsilnějších zpravodajských redakcí v zemi, ale také umožňuje menším nezávislým vydavatelům zveřejňovat své příběhy a oslovit tak široké publikum pro vzájemný finanční prospěch. Blížící se spojení druhého nejoblíbenějšího zpravodajského webu *Novinky.cz*

⁴⁰ Viz [Reuters Institute, Digital News Report, 2022](#).

⁴¹ ČT provozuje šest kanálů, včetně 24hodinového zpravodajského kanálu, a samostatných televizních studií v Brně a Ostravě. ČRo má 12 celostátních a 14 regionálních zpravodajských kanálů.

⁴² Právní rámec nezakazuje křížové vlastnictví tištěných médií ani online médií. Existují však určitá omezení týkající se televizního a rozhlasového vysílání, například vlastník celoplošné televizní nebo rozhlasové stanice by neměl vlastnit akcie jiné stanice.

⁴³ Evropská unie začala v roce 2022 diskutovat o návrhu [Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků](#), který navrhuje členským státům, aby určily odpovědného národního regulátora, který bude posuzovat dopad významných fúzí sdělovacích prostředků na pluralitu médií a jejich redakční nezávislost. Odstavec 40 [Obecné poznámky č. 34 z roku 2011 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech \(ICCPR\)](#) požaduje, aby „státy, které jsou smluvní stranou paktu, přijaly vhodná opatření [...], aby zabránily nepřiměřené mediální dominanci nebo koncentraci soukromě kontrolovaných mediálních skupin v monopolních situacích, které mohou být škodlivé pro rozmanitost zdrojů a názorů“.

právě s portálem a vyhledávačem *Seznam.cz* však vyvolalo otázky ohledně dalšího posilování jeho dominantního postavení na trhu, dlouhodobých dopadů na pluralitu zpravodajství a možných dopadech na příjmy z reklamy ostatních online vydavatelů.⁴⁴

V zájmu ochrany plurality médií by státní orgány měly zvážit zavedení prahových hodnot pro vlastnictví napříč všemi typy sdělovacích prostředků a také posouzení dopadu potenciálních fúzí na pluralitu médií ještě před jejich schválením.

Stát neposkytuje podporu nezávislým médiím přímo ani nepřímo prostřednictvím daňových úlev či jiných opatření. Mezery ve financování nezávislých médií vyplňuje projektová podpora od místních filantropických nadací. Podle několika účastníků rozhovoru s experty ODIHR EET není distribuce státem sponzorované reklamy, ať už institucemi nebo podniky, transparentní. Většina dotazovaných ODIHR EET označila nedávné změny v autorském zákoně a následné kroky velkých online platform za znepokojivé kvůli negativnímu dopadu na ekonomickou situaci médií, zejména v případě menších publikací.⁴⁵

Jmenování členů Rady ČT v letech 2020–2021 vyvolalo obavy ze záměrů předchozí vládnoucí koalice zpolitizovat dohled nad tímto veřejnoprávním médiem, narušit jeho nezávislost a vynutit si výměnu generálního ředitele ČT. Patová situace mezi vedením ČT a její Radou se s výměnou vlády v roce 2021 zmírnila. Současná vládní koalice navrhla právní změny, které mají do budoucna ochránit dohledový orgán nad veřejnoprávními médii před politizací. Do té doby byli všichni členové jmenováni dolní komorou Parlamentu, ale pozměňovací návrhy, pokud by byly přijaty, by daly Senátu právo jmenovat jednu třetinu členů Rady provozovatele rozhlasového či televizního vysílání, čímž by se snížila jejich závislost na vládě, která má v Poslanecké sněmovně většinu. Kromě toho se očekává zavedení pravidla, že nevládní organizace, které budou mít právo nominovat členy Rady, budou muset existovat alespoň 10 let, aby se zabránilo nominacím ze strany účelově vzniklých organizací. Návrh změn také navrhuje nahradit hromadné odvolání všech členů Rady možností odvolání jednotlivých členů z jasně definovaných důvodů.⁴⁶ Navrhované změny jsou v souladu s předchozími doporučeními ODIHR.

Většina účastníků rozhovorů s experty ODIHR EET uvedla, že současná rozpočtová situace veřejnoprávních médií je neudržitelná, protože koncesionářské poplatky pro ČT a ČRo se od roku 2008 nezměnily a veřejnoprávní média nezískala státní kompenzaci za rostoucí náklady.⁴⁷ Nedostatečné financování veřejnoprávních médií zpochybňuje jejich trvalou nezávislost a kvalitu

⁴⁴ Dne 23. prosince 2022 oznámil internetový portál *Seznam.cz* Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže fúzi se společností *Silky/BORGIS*, která vlastní čtvrtý nejpopulárnější deník v zemi *Právo* a zpravodajský portál *Novinky.cz*. Podle *Seznam.cz*, však tato fúze *de facto* pouze legalizuje již stávající *status quo*, jelikož *Seznam.cz* již dnes drží třetinu akcií těchto společností a obě zpravodajské redakce zůstanou i nadále oddělené.

⁴⁵ Dne 5. ledna 2023 vstoupil v platnost pozměněný zákon o autorských právech, dle kterého je možné uložit pokutu do výše 1 % celkového celosvětového ročního obratu velkým technologickým platformám, pokud vydavatelům neposkytnou přiměřenou odměnu. *Google* v reakci na to zastavil svůj program *News Showcase*, což znamenalo ztrátu příjmu pro jeho účastníky. Kromě toho vyhledávač *Google* nyní odkazuje pouze na titulky bez zobrazování úryvků zpráv, což snižuje návštěvnost stránek a následně jejich příjmy z reklamy. *META* rovněž zavedla stejnou praxi.

⁴⁶ Podle současného zákona nelze odvolat jednoho člena Rady ČT nebo Rady ČRo z důvodu pochybení, ale pouze celou Radu, pokud se dotčený člen Rady nedopustil trestného činu, nebyl déle než tři měsíce nepřítomen na jednáních Rady nebo neporušil její důstojnost či nestrannost.

⁴⁷ Měsíční koncesionářský poplatek je 45 Kč pro ČRo a 135 Kč pro ČT. Každá domácnost sama deklaruje, zda vlastní televizi nebo rádio. Na online uživatele se koncesionářské poplatky nevztahují. Podle ČT by koncesionářské poplatky mělo platit přibližně 91 procent domácností, ale činí tak pouze přibližně 80 procent.

informačních pořadů.⁴⁸ V reakci na finanční překážky způsobené zhoršující se ekonomickou situací a rostoucí inflací oznámila *Česká televize* velké škrtky v rozpočtu a ukončila vysílání jednoho kanálu, přesto však zpravodajské a investigativní pořady ponechala beze změny.⁴⁹ Podobně i *Český rozhlas* snížil v roce 2022 počet zaměstnanců o 20 osob z původně 300členného redakčního týmu po celé zemi. Ministerstvo kultury sice zřídilo pod svou gescí pracovní skupinu pro řešení financování veřejnoprávních médií, ale případné navrhované změny by nevstoupily v platnost dříve než v roce 2025.

Aby byla zaručena redakční nezávislost a programová kvalita, měla by veřejnoprávní média dostávat přiměřené finanční prostředky zajištěné prostřednictvím vhodného, bezpečného a transparentního rámce financování.

B. PRÁVNÍ RÁMEC

Svoboda projevu je zakotvena v Listině základních práv a svobod a je obecně respektována. Celkově je respektován i přístup k informacím. Nicméně v rozporu s mezinárodními standardy zůstává pomluva trestným činem.⁵⁰ Lidé jsou za trestný čin pomluvy pravidelně stíháni, avšak úřady trvají na tom, že tresty odnětí svobody jsou v těchto případech extrémně vzácné a k trestnímu řízení dochází pouze v těch společensky nejškodlivějších případech.⁵¹

Trestní sankce za pomluvu by měly být zrušeny ve prospěch přiměřených občanskoprávních sankcí.

Zákon vyžaduje, aby veřejnoprávní a soukromá média poskytovala prostor jednotlivým kandidátům ve zpravodajských a politických pořadech vyváženým a objektivním způsobem. Placená politická inzercie je povolena pouze v tištěných a online médiích. Veřejnoprávní rozhlas a televize poskytly všem kandidátům rovným dílem pět hodin volného vysílacího času před prvním kolem a jednu hodinu vysílacího času před druhým kolem voleb. *ČT* i *ČRo* zveřejnily speciální pravidla pro volební zpravodajství s dostatečným předstihem před volbami. Stížnosti na zpravodajství o kampani ve veřejnoprávních médiích mohou občané podávat samostatně *Radě ČT* a *Radě ČRo*.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV) je regulační orgán v oblasti televizního a rozhlasového vysílání. Dohlíží na televizní a rozhlasové pokrytí voleb a řeší stížnosti až po skončení kampaně, aby nedošlo k narušení svobody médií a volební kampaně.⁵² RRTV může médiím udělovat správní varování a pokuty za porušení, ale v praxi se v souvislosti s volebním zpravodajstvím nepoužívají.

⁴⁸ Parlamentní shromáždění Rady Evropy ve svém [doporučení 1878 \(2009\) o financování veřejnoprávního vysílání](#) zdůrazňuje, že „veřejnoprávní média musí být nezávislá na vládě a musí být schopna fungovat bez jejího politického vměšování [...] že model financování veřejnoprávních médií by měl odrážet tuto nezávislost.“ V [prohlášení Výboru ministrů](#) z roku 2006 Rada Evropy poznamenává: „redakční nezávislost a institucionální autonomie veřejnoprávního televizního a rozhlasového vysílání musí být zajištěna prostřednictvím vhodného, bezpečného a transparentního rámce financování“.

⁴⁹ K 31. prosinci 2022 ukončil vysílání kanál ČT3, který cílil na starší diváky.

⁵⁰ Odstavec 47 [Obecné poznámky Rady OSN pro lidská práva č. 34 z roku 2011 k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech \(ICCPR\)](#) uvádí, že „zákony o pomluvě musí být napsány s náležitou péčí, aby bylo zajištěno [...], že [...] nedusí svobodu projevu. Účastnické státy by měly zvážit dekriminální pomluvy ve všech případech a zároveň by mělo platit, že použití trestního práva přichází v úvahu pouze v těch nejzávažnějších případech, přičemž trest odnětí svobody nelze nikdy považovat za trest přiměřený“.

⁵¹ Ministerstvo spravedlnosti informovalo ODIHR EET, že v letech 2021–2022 bylo za pomluvu odsouzeno 43 osob. Neexistují žádné údaje o tom, kolik z nich bylo veřejnými osobnostmi a/nebo novináři.

⁵² RRTV během prezidentských voleb sledovala zpravodajské a publicistické pořady *ČT*, *TV Nova*, *TV Prima/CNN*, *TV Barrandov* a *ČRo (Radiožurnál a ČR Plus)*. Výsledky monitoringu budou zveřejněny do šesti měsíců po skončení kampaně spolu s rozhodnutími o stížnostech. Ke dni ukončení volební kampaně obdržela RRTV 44 stížností.

Aktivity kampaní v prostředí online médií nejsou regulovány, kromě povinnosti dodržovat obecná pravidla pro placenou reklamu a respektovat zákaz zveřejňování výsledků průzkumů veřejného mínění tři dny před prvním dnem hlasování. Některá online média, například *Seznam Zprávy*, zveřejnila své vlastní dobrovolné kodexy vztahující se na zpravodajství o kampani.

C. INFORMOVÁNÍ O KAMPANI V MÉDIÍCH

Navzdory rostoucímu významu kampaní na sociálních sítích byly osobní setkání a zejména televizní debaty stále hlavními vektory, které ovlivňovaly voliče k učinění informovaného rozhodnutí.

Ve veřejnoprávní televizi i soukromých televizních stanicích a dalších médiích proběhla spousta debat. Neúčast pana Babiše v debatách před prvním kolem měla větší mediální ohlas než samotné debaty.⁵³ Několik kandidátů si buď oficiálně stěžovalo, nebo informovalo experty ODIHR EET, že soukromé televizní stanice *TV Nova* a *TV Prima* se k nim chovaly nespravedlivě, když rozdělávaly kandidáty s vyšším a nižším počtem hlasů dle předvolebních průzkumů do oddělených debat konaných v jiných vysílacích časech. Pro média však neexistují žádná zákonná pravidla, jak organizovat debaty, a byla to tedy jejich vlastní redakční volba.⁵⁴ V závěru kampaně měli voliči dostatek příležitostí seznámit se s programy jednotlivých kandidátů.⁵⁵

Média se celkově ke kandidátům chovala férově a plnila svou hlídací funkci. Pozitivní je, že ze strany kandidátů nedošlo k žádným verbálním útokům na novináře. Několik účastníků rozhovorů s ODIHR EET poukázalo na trend, že apolitické lifestyle časopisy mediální skupiny spjaté s panem Babišem uveřejňovaly před volbami články propagující ho jako manžela od rodiny, ale tyto články nebyly označeny jako reklamní kampaň. Několik účastníků jednání vyjádřilo názor, že část mediální sféry zvýhodňovala pana Pavla.

VII. DOPORUČENÍ

Tato doporučení obsažena napříč zprávou jsou poskytována za účelem vylepšení organizace a průběhu voleb v České republice a podpory úsilí zajistit jejich plný soulad se závazky OBSE a dalšími mezinárodními povinnostmi a standardy platnými pro demokratické volby. K těmto doporučením by se mělo přistupovat společně s předchozími doporučeními OBSE/ODIHR, která ještě zůstávají nedořešena. Úřad pro demokratické instituce a lidská práva je připraven pomoci příslušným úřadům při vylepšování volebních postupů a při implementaci doporučení uvedených v této a předchozích zprávách.⁵⁶

⁵³ Pan Babiš souhlasil s účastí pouze v jedné debatě (v *TV Nova*) a neustále odmítal rozhovory s těmi médii, která považoval za nepřátelská. Toto téma však ztratilo na důležitosti ve druhém kole, protože před druhým kolem se oba postupující kandidáti televizních debat účastnili.

⁵⁴ Viz také [rozhodnutí Nejvyššího správního soudu](#), které dne 16. února potvrdilo, že ze strany ČT, *TV Nova* a *TV Prima* nedošlo při pořádání volebních debat k porušení pravidel.

⁵⁵ Expertní volební tým ODIHR EET neprováděl monitoring médií.

⁵⁶ V odstavci 25 [Istanbulského dokumentu OBSE z roku 1999](#) se účastnické státy OBSE zavázaly „neprodleně navázat na volební hodnocení a doporučení ODIHR“. Návaznost na předchozí doporučení hodnotí ODIHR EET následovně: doporučení 4, 8 a 18 [závěrečné zprávy o parlamentních volbách v roce 2017](#) byla částečně implementována. Doporučení 8 [závěrečné zprávy o parlamentních volbách v roce 2021](#) bylo částečně implementováno a doporučení 10 z téže zprávy bylo z velké části implementováno.

Volební kampaň

1. K posílení volební účasti osob se zdravotním postižením by politické strany měly poskytovat své programy, sdělení kampaní a materiály v přístupných a snadno srozumitelných formátech. Na podporu dostupného obsahu kampaně by mohly být zavedeny právní nebo finanční pobídky.
2. Násilí páchané na ženách v kampani by mělo být politickými stranami a institucemi uznáno jako překážka politické účasti žen. Bylo by vhodné zvážit posílení stávajících proaktivních a preventivních opatření proti takovému jednání.

Financování volební kampaně

3. Aby se předešlo nepatřičnému ovlivňování ze strany dárců, mohlo by stát za zvážení zavést pro prezidentské kampaně přiměřené limity na individuální dary od fyzických a právnických osob.
4. Bylo by vhodné zvážit regulaci zahraničních darů pro prezidentské kampaně.
5. Pro zajištění účinného dohledu by bylo vhodné zvážit poskytnutí dostatečných finančních a lidských zdrojů Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.
6. Bylo by vhodné zvážit zavedení přiměřené lhůty pro Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, v rámci které by Úřad pro dohled zveřejnil výsledky auditu zpráv o financování volební kampaně.

Média

7. V zájmu ochrany plurality médií by státní orgány měly zvážit zavedení prahových hodnot pro vlastnictví napříč všemi typy sdělovacích prostředků a také posouzení dopadu potenciálních fúzí na pluralitu médií ještě před jejich schválením.
8. Trestní sankce za pomluvu by měly být zrušeny ve prospěch přiměřených občanskoprávních sankcí.
9. Aby byla zaručena redakční nezávislost a programová kvalita, měla by veřejnoprávní média dostávat přiměřené finanční prostředky zajištěné prostřednictvím vhodného, bezpečného a transparentního rámce financování.

PŘÍLOHA: KONEČNÉ VÝSLEDKY⁵⁷

Všeobecné informace	První kolo	Druhé kolo
Počet registrovaných voličů	8 245 962	8 242 566
Počet odevzdaných hlasů	5 622 812	5 787 540
Počet neplatných hlasů	44 227 (0,78 %)	28 343 (0,49 %)
Volební účast	5 626 824 (68,24 %)	5 789 991 (70,25 %)

Kandidát	Nominující subjekt	Politická příslušnost	První kolo		Druhé kolo	
			Platné hlasy	%	Platné hlasy	%
1. Pavel Fischer	Senátoři	Nestraník	376 705	6,75	-	-
2. Jaroslav Bašta	Poslanci	SPD	248 375	4,45	-	-
3. Josef Středula	Senátoři	Nestraník	Odstoupil			
4. Petr Pavel	Občané	Nestraník	1 975 056	35,40	3 359 151	58,32
5. Tomáš Zima	Senátoři	Nestraník	30 769	0,55	-	-
6. Danuše Nerudová	Občané	Nestraník	777 080	13,92	-	-
7. Andrej Babiš	Poslanci	ANO	1 952 213	34,99	2 400 046	41,67
8. Karel Diviš	Občané	Nestraník	75 475	1,35	X	-
9. Marek Hilšer	Senátoři	MHS	142 912	2,56	X	-

⁵⁷ Podrobnější výsledky volby prezidenta republiky naleznete na internetových stránkách [Českého statistického úřadu](#).

O ÚŘADU PRO DEMOKRATICKÉ INSTITUCE A LIDSKÁ PRÁVA

Úřad pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) je hlavní institucí OBSE pomáhající účastnickým státům „zajistit plné respektování lidských práv a základních svobod, dodržování zásad právního státu, prosazování demokratických principů a (...) budování, posilování a ochranu demokratických institucí, stejně jako podporu tolerance v celé společnosti“ (Helsinský dokument z roku 1992). Tato oblast je nazývána lidskoprávní dimenzí OBSE.

ODIHR se sídlem ve Varšavě (Polsko) byl vytvořen jako Úřad pro svobodné volby na summitu v Paříži v roce 1990 a zahájil svou činnost v květnu 1991. O rok později změnil úřad svůj název, aby reflektoval rozšířený mandát zahrnující také lidská práva a demokratizační procesy. Dnes zaměstnává více než 150 osob.

ODIHR je v Evropě přední agenturou v oblasti **pozorování voleb**. Každoročně koordinuje a organizuje vyslání tisíce pozorovatelů k volbám, aby posoudili, zda volby v regionu OBSE probíhají v souladu se závazky OBSE, dalšími mezinárodními povinnostmi a standardy pro demokratické volby i v souladu s vnitrostátními právními předpisy. Jediněčná metodologie ODIHR umožňuje jeho volebním pozorovatelům detailně proniknout do celého volebního procesu. Prostřednictvím asistenčních projektů pomáhá ODIHR účastnickým státům vylepšit jejich kompletní volební rámec.

Do oblasti **demokratizačních** aktivit ODIHR patří: právní stát, legislativní podpora, demokratické vládnutí, migrace a svoboda pohybu a rovnost mezi ženami a muži. ODIHR každoročně realizuje celou řadu asistenčních programů zasazujících se o vybudování demokratických struktur.

Kromě toho také pomáhá účastnickým státům dostát svým závazkům prosazovat a chránit **lidská práva** a základní svobody v souladu se závazky v lidskoprávní dimenzi OBSE. Toho dosahuje tím, že pracuje s celou řadou partnerů pro rozvoj spolupráce, budování kapacit a poskytování expertízy v tematických okruzích, včetně ochrany lidských práv v boji proti terorismu, posilování ochrany lidských práv osob, které se staly obětí obchodu s lidmi, vzdělávání a školení v oblasti lidských práv, pozorování a předkládání zpráv o situaci v oblasti lidských práv a ochrany práv žen a jejich bezpečí.

V oblasti **tolerance** a **nediskriminace** poskytuje ODIHR podporu účastnickým státům v posilování jejich reakce na zločiny z nenávisti a případy rasismu, xenofobie, antisemitismu a jiných forem netolerance. Aktivity ODIHR související s tématy tolerance a nediskriminace se zaměřují na následující oblasti: legislativa, školení v oblasti prosazování práva, sledování a zaznamenávání incidentů a zločinů motivovaných nenávistí a následné pozorování reakce na ně, dále také vzdělávací aktivity pro zvýšení tolerance, respektu a vzájemného porozumění.

ODIHR poskytuje účastnickým státům rady ohledně politik týkajících se **Romů a Sintí**. Podporuje budování kapacit a tvorbu sítí mezi romskými a sintskými komunitami a podporuje zastoupení Romů a Sintí v politických a správních orgánech.

Všechny činnosti ODIHR jsou vykonávány v úzké koordinaci a spolupráci s účastnickými státy OBSE, institucemi OBSE a misemi v terénu, stejně jako s dalšími mezinárodními organizacemi.

Více informací je k dispozici na internetových stránkách ODIHR (www.osce.org/odihr).